

บทความวิจัย

การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีศึกษาวัดในอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา*

THE POTENTIAL DEVELOPMENT OF BUDDHIST TOURISM: A CASE STUDY OF TEMPLES IN SADOA DISTRICT, SONGKHIA PROVINCE

พระภิกษุ กิตติปัญญา (ธรรมโชติ)

Phrakrit Kittipanyo (Thammachot)

ดิเรก นุ่นกล้า

Direk Noonklam

บัญญัติ แพรกปาน

Banyat Praekpan

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

E-mail: moo75160@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีวัดในอำเภอสะเดาจังหวัดสงขลา 2) ศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี โดยการศึกษาการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวที่ได้เดินทางมาเที่ยววัดในอำเภอสะเดา จำนวน 399 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล และการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการจัดเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 25 รูป/คน ผลการศึกษาพบว่า 1) การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีศึกษาวัดในอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) 2) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ ทั้ง 4 ด้าน พบว่า 1) ด้านศักยภาพในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยว สร้างเป็นจุดเด่น จุดขายให้แก่วัดในอำเภอสะเดา เพิ่มความประทับใจให้นักท่องเที่ยว 2) ด้านศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยวให้มีการทำความสะอาดสาธารณสุขปลอดภัยและความสะอาดและดูแลความสะอาดของอุปกรณ์ภาณภัณฑ์สาธารณสุข ภาครัฐควรเข้ามาช่วย

* Received August 15, 2022; Revised September 15, 2022; Accepted November 10, 2022

เหลือในการซ่อมแซมปรับปรุงถนนในพื้นที่ด้านหน้าแหล่งท่องเที่ยว ควรจัดให้มีเวรยามรักษาความปลอดภัย 3) ด้านศักยภาพในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ควรสร้างกระบวนการในการอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นอนุรักษ์สถานที่โบราณหรือวัตถุโบราณให้คงไว้จากรุ่นสู่รุ่น 4) ด้านศักยภาพการมีส่วนร่วม การสร้างความร่วมมือกันโดยจัดให้มีการนำพระสงฆ์ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ชาวบ้านกลุ่มต่าง ๆ ให้เข้ามาเป็นกรรมการ มีส่วนร่วมในการดูแลพัฒนาวัด

คำสำคัญ: การพัฒนาศักยภาพ, แหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ, วัดในอำเภอเสเดา, จังหวัดสงขลา

Abstract

The objectives of this research article were to 1) study the guidelines for developing the potential of Buddhist tourist attractions. in the case of temples in Sadao District, Songkhla Province 2) study the recommendations on the guidelines for developing the potential of Buddhist tourist attractions Use an integrated research methodology. by quantitative research studies, The sample group consisted of 399 tourists who visited the temples in Sadao District. The instruments used for data collection were questionnaires. Data analysis were percentage, mean, and standard deviation. Use a ready-made statistical program to analyze the data. and qualitative research Data were collected through in-depth interviews with 25 key informants/person. The results showed that 1) the potential development of Buddhist tourism in A case study of temples in Sadao District, Songkhla Province, including all 4 aspects, was at a high level ($\bar{X} = 3.86$). 2) Recommendations on the development of the potential of Buddhist tourism in all 4 aspects found 1) the potential for attractiveness. tourist make it stand out Selling point for temples in Sadao District Increase the impression of tourists 2) In terms of the potential to support tourism, there must be a cleaning of public utilities. Maintain cleanliness and breakdown of utility commodities The government should come and help to repair and improve roads in the area in front of tourist attractions. Security guards should be provided. 3) The potential of tourism attraction management. The process of preserving tourist attractions should be created to preserve ancient sites or ancient objects to be preserved from generation to generation. 4) In terms of participation potential. Building cooperation by arranging to bring in monks, community leaders, entrepreneurs, and various groups of villagers as committee members. Participate in the care and development of the temple

Keywords: potential development, Buddhist tourist attraction, Temples in Sadoa District, Songkhia Province

บทนำ

รูปแบบการท่องเที่ยวในปัจจุบันมีการนำเสนอแนวคิดให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดความสนใจและให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ส่งผลให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก อาทิเช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงศาสนา (Spiritual Tourism) (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554) โดยเฉพาะรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาที่นักท่องเที่ยวจะได้รับประสบการณ์ ความสบายใจ และเรื่องที่น่าสนใจเกี่ยวกับการศึกษาพุทธศาสนา นอกจากนั้นยังรวมถึงการเดินทางไปเพื่อการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การนมัสการเกจิอาจารย์ และการประกอบพิธีกรรมทางพุทธศาสนา (ธนภุต สังข์เฉย, 2550)

จากการสำรวจของข้อมูลพบว่าการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีศึกษา วัดในอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา พบว่าตำบลปรักเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการศึกษาวิจัย เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความสนใจและต้องการในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายเนื่องจากพื้นที่อยู่ใกล้เส้นทางคมนาคมสายหลักจากไทย ไปสู่มาเลเซียและสิงคโปร์ แต่ในสถานการณ์ในปัจจุบันภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ทำให้นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวภายในประเทศได้ลดลง การวัดภายในพื้นที่มีนักท่องเที่ยวลดลง จากสภาพความได้เปรียบและสภาพการปัจจุบันดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษาในเขตพื้นที่แห่งนี้

ด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีศึกษา วัดในอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปรวมทั้งแนวทางการดำเนินงาน รวมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ เพื่อนำผลการวิจัยไปปรับกับในหน่วยงานหรือชุมชน สามารถนำงานวิจัยนี้ไปใช้ในการพัฒนาระดับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอื่นให้เป็นตามต้องการของนักท่องเที่ยวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีวัดในอำเภอสะเดาจังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีวัดในอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในวัดในเขตพื้นที่อำเภอเสเดา จังหวัดสงขลา จำนวน ๓๙๙ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบบ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบของการวิจัย เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากประชากรที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ **ตอนที่ 1** แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ **ตอนที่ 2** แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีวัดในอำเภอเสเดา จังหวัดสงขลา เป็นคำถามปลายเปิดมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ มี 4 ด้าน คือ 1) ด้านการดึงดูดใจนักท่องเที่ยว 2) ด้านการรองรับการท่องเที่ยว 3) ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และ 4) ด้านการมีส่วนร่วม จำนวนด้านละ 5 ข้อ รวมเป็นจำนวนทั้งหมด 20 ข้อ โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า มี 5 ระดับการพัฒนาศักยภาพ กล่าวคือ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยกำหนดค่าของลำดับคะแนน ดังนี้ 5 4 3 2 1 ตามลำดับ

การสร้างแบบสอบถามและการตรวจสอบเครื่องมือ การสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีขั้นตอนตามลำดับ ดังต่อไปนี้ 1.1) ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามให้ตรงตามวัตถุประสงค์ 1.2) นำแบบสอบถามฉบับร่างไปให้อาจารย์ผู้ควบคุมงานวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบแนะนำและปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น 1.3) นำแบบสอบถามฉบับร่างที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย 1) พระครูโฆสิตวิมลนาคกุล ผศ.ดร. ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครศรีธรรมราช 2) พระครูประโชติกิจโกศล ดร. ตำแหน่ง เจ้าอาวาสวัดหัวถนน ตำบลทุ่งหมอ อำเภอเสเดา จังหวัดสงขลา 3) พระปลัดฤทธิ์พร จารุณ ตำแหน่ง หน่วยงาน มจร. วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ได้ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความถูกต้องตามรูปแบบและความถูกต้องของภาษา 1.4) หลังจากดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำเครื่องมือที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) 1.5) ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามความคิดเห็นของกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ตามที่ได้ทดลองใช้และ

ได้ปรึกษาร่วมกับอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับประชากรกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำงานวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเข้าไปทำการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งแจ้งวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือ เพื่อบริหารความสะดวกในการเก็บข้อมูล 2) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างก่อนการดำเนินการสนทนาร่วมกันความคุ้นเคยแจ้งวัตถุประสงค์ อธิบายเหตุผลกับผู้ที่ให้ข้อมูลแล้วเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเองแล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ตามที่วิจัยต้องการ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแล้ว นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยใช้สถิติความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) (Taro Yamane, 1967) 2) นำข้อมูลแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายของเบสท์ (Best) โดยแปลผลตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปค่าสถิติพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ (สงศรี ชมภูวงศ์, 2554)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย 5 กลุ่ม ได้แก่ 1)กลุ่มผู้นำชุมชน 3 คน 2)กลุ่มกรรมการแหล่งท่องเที่ยว 5 คน 3) กลุ่มชาวบ้านในพื้นที่ 9 คน 4) กลุ่มผู้ประกอบการ 5 คน 5) กลุ่มผู้นำศาสนา 3 คน รวมทั้งหมด จำนวน 25 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้ 1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ตรงและถูกต้องแล้ว 2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในตัวแปรตามด้านเนื้อหาของการวิจัยที่กำหนดไว้ ซึ่งแบบสัมภาษณ์ชุดนี้มี 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ส่วนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ส่วนที่ 3 สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธอำเภอ

สะเดา จังหวัดสงขลา 3) ขอคำแนะนำจากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อปรึกษาในการ
ร่างแบบสัมภาษณ์ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 4)
สร้างแบบสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บ
รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) 5) นำแบบสัมภาษณ์ให้กรรมการ
ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเนื้อหาและโครงสร้างของคำถามตลอดจนภาษาที่ใช้เพื่อความ
เที่ยงตรงและถูกต้อง 6) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้วไปใช้ในการเก็บข้อมูล
กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้เลือกไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1) ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ใน
การเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต
นครศรีธรรมราช เพื่อขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูล 2) ผู้วิจัยเป็นผู้ลงพื้นที่เก็บ
รวบรวมข้อมูลเพื่อใช้คำถามที่ถูกสร้างขึ้นมาสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน กรรมการแหล่งท่องเที่ยว
ชาวบ้านในพื้นที่ ผู้ประกอบการ ผู้นำศาสนา 3) ผู้วิจัยนำคำตอบและได้บันทึกข้อมูลจากการ
สัมภาษณ์ไว้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว นำไปวิเคราะห์ รวบรวมและเรียบเรียงรายละเอียดต่าง ๆ ให้มี
ความถูกต้อง สละสลวยมากยิ่งขึ้นและนำเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้รวบรวมคำตอบและข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจาก
กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหาและเรียบเรียงให้มีความสละสลวย รัดกุม
เข้าใจง่าย และแยกออกเป็นแต่ละด้านตามลำดับ

ผลการวิจัย

1. การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีศึกษาวัดในอำเภอสะเดา จังหวัด
สงขลา โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับ
ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านศักยภาพการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด
($\bar{X} = 4.02$) รองลงมา คือ ด้านศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.89$)
ด้านศักยภาพในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.77$) และ ด้านศักยภาพในการ
บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.74$) สามารถแสดงเป็นตารางได้ดังนี้
ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว
เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีศึกษาวัดในอำเภอสะเดา จังหวัด
สงขลา โดยภาพรวมทั้งหมด 4 ด้าน

การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีศึกษา วัดในอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา	ระดับการพัฒนาศักยภาพ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านศักยภาพในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยว	3.77	0.71	มาก
2. ด้านศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว	3.89	0.69	มาก

การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีศึกษา วัดในอำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา	ระดับการพัฒนาศักยภาพ		
	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
3. ด้านศักยภาพในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	3.74	0.68	มาก
4. ด้านศักยภาพการมีส่วนร่วม	4.02	0.65	มาก
ภาพรวม	3.86	0.68	มาก

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีศึกษา วัดในอำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา ทั้ง 4 ด้าน พบว่า

2.1 ด้านศักยภาพในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยว สร้างเป็นจุดเด่น จุดขายให้แก่ วัดในอำเภอสะเตา เพิ่มความประทับใจให้นักท่องเที่ยว

2.2 ด้านศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยวให้มีการทำความสะอาด สาธารณูปโภค ดูแลความสะอาดและดูแลความชำรุดของอุปกรณ์ภาคภัณฑ์สาธารณูปโภค ภาครัฐควรเข้ามาช่วยเหลือในการซ่อมแซมปรับปรุงถนนในพื้นที่ด้านหน้าแหล่งท่องเที่ยว ควร จัดให้มีเวรยามรักษาความปลอดภัย

2.3 ด้านศักยภาพในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ควรสร้างกระบวนการ ในการอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นอนุรักษ์สถานที่โบราณหรือวัตถุโบราณให้คงไว้จาก รุณสู่ รุณ ควรมีการจัดให้มีการดูแลอาคารสถานที่ภายในวัด หรือกิจกรรมในการดูแลรักษาความ สะอาด

2.4 ด้านศักยภาพการมีส่วนร่วม การสร้างความร่วมมือกันโดยจัดให้มีการนำ พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ชาวบ้านกลุ่มต่าง ๆ ให้เข้ามาเป็นกรรมการ มีส่วนร่วมใน การดูแลพัฒนาวัดโดยให้กรรมการมีสิทธิในการเสนอความเห็นที่เท่าเทียมไม่มีผู้ใดมีสิทธิ เหนือกว่า

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีศึกษาวัดใน อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีศึกษาวัดในอำเภอสะเตา จังหวัด สงขลา โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านศักยภาพการมีส่วนร่วม รองลงมา คือ ด้านศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว ด้านศักยภาพในการดึงดูดใจ นักท่องเที่ยว และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านศักยภาพในการบริหารจัดการแหล่ง ท่องเที่ยว

ด้านศักยภาพในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยววัดในอำเภอสะเดา เป็นประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ เป็นอย่างยิ่ง เพราะมีมรดกทางประวัติศาสตร์ศาสนาที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น โดยผ่านการอนุรักษ์ต่อ ๆ กันมา จึงเกิดเป็นเอกลักษณ์ประจำถิ่นที่มีคุณค่า และความงดงามทางประวัติศาสตร์ประจำถิ่นบรรพบุรุษฝากไว้เป็นให้ท่องเที่ยวการเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมศึกษาความรู้ทางประวัติศาสตร์ศาสตร์ สถาปัตยกรรม โบราณวัตถุ ปลูกฝังจิตสำนึกให้กับนักท่องเที่ยวในพื้นที่ให้เกิดความรักในสถานที่ท่องเที่ยว มีวัฒนธรรม ประเพณีที่โดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ที่เกิดขึ้นจากวัฒนธรรม ประเพณีประจำถิ่น ซึ่งผ่านการปฏิบัติสืบทอดกันมาโดยผ่านค่านิยม ขนบธรรมเนียม ศาสนา ความเชื่อ ความรู้และการสร้างสรรค์ของบรรพบุรุษ เป็นมรดกสืบทอดต่อสู่คนรุ่นหลังแก่คนรุ่นใหม่ วัฒนธรรม ประเพณีเปรียบเสมือนกิจกรรมหลัก ส่งเสริมการท่องเที่ยว สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาสร้างเป็นจุดเด่น สร้างจุดขายให้แก่วัดในอำเภอสะเดา เพิ่มความประทับใจให้นักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับวารสารของ มาโนช พรหมปัญโญ และคณะ ที่ได้กล่าวว่า มีศักยภาพด้านการดึงดูดใจนักท่องเที่ยว เนื่องจากวัดที่เก่าแก่มิประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน มีสถาปัตยกรรม ประเพณี ประเพณีที่โดดเด่น เช่น แห่เทียนพรรษา นอกจากนั้น การเดินทางมายังจังหวัดอุบลราชธานี สามารถเดินทางได้หลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นทางรถยนต์ รถไฟ เครื่องบิน และรถโดยสารระหว่างประเทศที่มีการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน อีกทั้งยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงพุทธที่หลากหลายเพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยว (มาโนช พรหมปัญโญ และคณะ, 2556)

ด้านศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยวให้มีการทำความสะอาดสาธารณูปโภค เพื่อดูแลความสะอาดและดูแลความชำรุดของอุปกรณ์โคมภัณฑ์สาธารณูปโภค ถนนด้านหน้าแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อยู่ในสภาพชำรุด อาจทำให้เกิดความไม่สะดวกสบาย เป็นอุปสรรคแก่นักท่องเที่ยวในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว เพื่ออำนวยความสะดวกต่อนักท่องเที่ยว ภาครัฐควรเข้ามาช่วยเหลือในการซ่อมแซมปรับปรุงถนนในพื้นที่ด้านหน้าแหล่งท่องเที่ยว ในช่วงเทศกาลพิเศษสถานที่จอดรถไม่เพียงพอ ทางวัดจึงขอยืมใช้สถานที่จอดรถที่มีบริเวณใกล้เคียง ซึ่งอาจขาดความปลอดภัย จึงควรจัดให้มีเวรยามรักษาความปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับวารสารของ พระวิระวัฒน์ วีรวฑฒโน ได้กล่าวว่า ด้านสถานที่จอดรถ ทางแหล่งท่องเที่ยวก็มีสถานที่จอดรถพอเพียงแก่นักท่องเที่ยว แต่ถ้ามีช่วงหน้าเทศกาล สถานที่จอดรถก็จะไม่เพียงพอต้องมีการขอยืมสถานที่จอดรถสถานที่ท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียง ร้านขายของต่าง ๆ แต่ละ สถานที่ท่องเที่ยวก็มีความกว้างใหญ่แตกต่างกันไป เพื่อความเป็นระเบียบและความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว (พระวิระวัฒน์ วีรวฑฒโน, 2561) และสอดคล้องกับวารสาร ของ ชิกุล เริ่มต้น และโอชาญา บัวธรรม ได้กล่าวว่า ด้านการรองรับด้านการท่องเที่ยว มีสิ่งอำนวยความสะดวกและความจำเป็นพื้นฐานให้นักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ ถนนหนทาง

สามารถรองรับรถยนต์ขนาดใหญ่ได้ มีพื้นที่ในการจอดรถและการจัดกิจกรรมของนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอและทั่วถึง (ชฎิล มาตรา และโอชาญา บัวธรรม, 2560)

ด้านศักยภาพในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ควรมีการทำความสะอาด สาธารณูปโภค เพื่อดูแลความสะอาดและดูแลความชำรุดของอุปกรณ์โภคภัณฑ์สาธารณูปโภค ถนนหน้าแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ อยู่ในสภาพชำรุด อาจทำให้เกิดความไม่สะดวกสบาย เป็นอุปสรรคแก่นักท่องเที่ยวในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ดังนั้นแนวทางปฏิบัติ เพื่ออำนวยความสะดวกต่อนักท่องเที่ยว ภาครัฐควรเข้ามาช่วยเหลือในการซ่อมแซมปรับปรุงถนนในพื้นที่ ด้านหน้าแหล่งท่องเที่ยว ในช่วงเทศกาลพิเศษ สถานที่จอดรถไม่เพียงพอ จึงขอยืมสถานที่จอดรถที่มี บริเวณใกล้เคียง ซึ่งอาจขาดความปลอดภัย จึงควรจัดให้มีเวรยามรักษาความปลอดภัย ป้ายบอกทางในพื้นที่บางส่วน ป้ายบอกทางขาด การดูแลทำให้มีป้ายบางส่วนถูกปิดบังตา ซึ่งอาจทำให้นักท่องเที่ยวหลงทางได้ ควรจัดสรรพื้นที่ค้าขายให้ชัดเจน โดยให้พ่อค้าแม่ค้าใช้พื้นที่ในโซนเดียวกันในการค้าขาย เพื่อความเป็นระเบียบในการใช้พื้นที่ สามารถลดการใช้พื้นที่ในการใช้ค้าขาย ลดปัญหาการกีดขวางการจราจรที่เกิดจากการตั้งแผงขายของขวางถนน และเพื่อให้สามารถนำเอาพื้นที่อื่นไปใช้สอยอย่างอื่นได้ โดยเฉพาะปัญหาที่จอดรถไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับวารสาร ของ มนชนก จุลสิกข์ ที่ได้กล่าวว่า การจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา ด้านการสนับสนุนมีระบบสาธารณูปโภคทั่วถึงมีลานจอดรถเพียงพอต่อความต้องการ ห้องสุขา สะอาด และมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวทำ ในเทศกาลต่าง ๆ อยู่เสมออย่างมท ๑ ให้ผู้มาท่องเที่ยวมีความพึงพอใจ (มนชนก จุลสิกข์, 2562)

ด้านศักยภาพในด้านการมีส่วนร่วม การสร้างความร่วมมือกันโดยจัดให้มีการนำ พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ชาวบ้านกลุ่มต่าง ๆ ให้เข้ามาเป็นกรรมการ ควรมีส่วนร่วมในการดูแลพัฒนาวัดโดยให้กรรมการมีสิทธิในการเสนอความเห็นที่เท่าเทียมไม่มีผู้ใดมีสิทธิเหนือกว่า สร้างเครือข่ายระหว่าง หน่วยงานของรัฐ ชุมชน วัด และโรงเรียนในการจัดกิจกรรมทางศาสนา เพื่อสร้างให้เกิดการร่วมมือในการจัดกิจกรรม สร้างความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของวัดให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้โดยใช้เพจ เว็บไซต์ต่าง ๆ ในการประชาสัมพันธ์ และเพื่อสามารถอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว ควรสร้างความร่วมมือระหว่างวัดกับโรงเรียน ในการอบรมและให้ความรู้แก่เด็กรุ่นใหม่ในทางพุทธศาสนาและในสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อสร้างคนรุ่นใหม่ได้สืบทอด เผยแผ่ศาสนา ควรสร้างมัคคุเทศก์ที่เป็นคนรุ่นใหม่ เพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ให้มีช่วยเหลืองานกิจกรรมของวัดต่อไปทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งได้สอดคล้องกับวารสารของ พระประภุชญ์ แสงเทียมจันทร์ และประโยชน์ ส่งกลิ่น ได้กล่าวว่า ความโปร่งใสในการบริหารจัดการเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วม เพราะการทำงานหรือการพัฒนาวัดที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ จะทำให้วัดนั้นเป็นที่ยอมรับของประชาชน ทำให้เกิดความสามัคคี เกิดเป็นความร่วมมือในการพัฒนา ดึงดูดผู้มีจิตศรัทธาให้เข้า

มามีส่วนร่วมได้ง่าย โดยเฉพาะคนในชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง และการกระจายผลประโยชน์ให้กับชุมชนผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยว ก็จะทำให้เกิดความร่วมมือในการจัดการการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการเห็นความสำคัญของซึ่งกันและกันระหว่างวัดกับบ้าน (พระประภัสร์ แสงเทียมจันทร์ และประโยชน์ สังกสิน, 2563)

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีศึกษาวัดในอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา โดยมีปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านศักยภาพในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยว สร้างเป็นจุดเด่น จุดขายให้แก่วัดในอำเภอสะเดา เพิ่มความประทับใจให้นักท่องเที่ยว 2) ด้านศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยวให้มีการทำความสะอาดสาธารณสุขปลอดภัย ดูแลความสะอาดและดูแลความชำรุดของอุปกรณ์โภชนาภัณฑ์สาธารณสุขปลอดภัยภาครัฐควรเข้ามาช่วยเหลือในการซ่อมแซมปรับปรุงถนนในพื้นที่ด้านหน้าแหล่งท่องเที่ยว จัดให้มีเวรยามรักษาความปลอดภัย 3) ด้านศักยภาพในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ควรสร้างกระบวนการในการอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นอนุรักษ์สถานที่โบราณหรือวัตถุโบราณให้คงไว้จากรุ่นสู่รุ่น ควรมีการจัดให้มีการดูแลอาคารสถานที่ภายในวัด หรือกิจกรรมในการดูแลรักษาความสะอาด 4) ด้านศักยภาพการมีส่วนร่วม การสร้างความร่วมมือกันโดยจัดให้มีการนำพระสงฆ์ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ชาวบ้านกลุ่มต่าง ๆ ให้เข้ามาเป็นกรรมการ ควรมีส่วนร่วมในการดูแลพัฒนาวัดโดยให้กรรมการมีสิทธิในการเสนอความเห็นที่เท่าเทียมไม่มีผู้ใดมีสิทธิ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีศึกษาวัดในอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ 1) ภาครัฐ หรือสถาบันการศึกษาควรปรับใช้ผลการวิจัยการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ ในอำเภอสะเดา เพื่อการพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ในทิศทางที่พึงประสงค์ 2) ภาครัฐ หรือสถาบันศาสนา ควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ดีต่อคณะสงฆ์ทุกมิติ เพื่อพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ ในการแก้ปัญหาพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธในอำเภอสะเดา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2554). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

- ชฎิล มาตรา และโอชาญา บัชรรม. (2560). แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาของพระบรมธาตุนาคนูน อำเภอนาคนูน จังหวัดมหาสารคาม. วารสารช่อพะยอม, 28(2), 57-63.
- ธนกฤต สังข์เฉย. (2550). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการบริการ. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- พระประภัสสร์ แสงเทียมจันทร์ และประโยชน์ ส่งกลิ่น. (2563). แนวทางในการพัฒนาศักยภาพวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธศิลป์และเส้นทางแสวงบุญ : กรณีศึกษา วัดในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด, 9(2), 263-273.
- พระวีระวัฒน์ วีรวฑฒโน. (2561). แนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีศึกษา 9 วัด ในอำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน. วารสาร มจร นครน่านปริทรรศน์, 2(1), 101-112.
- มนชนก จุลสิกข์. (2562). แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา วัดในพื้นที่ฝั่งธนบุรี. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์, 21(2), 209-218.
- มานิช พรหมปัญญา และคณะ. (2556). แนวทางการเตรียมความพร้อมการท่องเที่ยวเชิงพุทธของจังหวัดอุบลราชธานีเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย, 8(2), 36-47.
- สงศรี ชมภูวงศ์. (2554). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครศรีธรรมราช: วีพีเอส.
- Taro Yamane. (1967). Work and Motivation. New York: John Wiley and Sons.